

Bruksela, dnia 15.5.2017 r.
COM(2017) 233 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

z wdrażania rozporządzenia Rady (UE) nr 608/2013

1. WPROWADZENIE

Naruszenia praw własności intelektualnej są na całym świecie powszechnym i coraz częściej spotykanym zjawiskiem. Z ostatnich dostępnych danych z 2013 r. wynika, że międzynarodowy handel produktami podrzobionymi stanowi do 2,5 % światowego handlu – jego wartość może zatem sięgać 338 mld EUR¹. Skutki podrabiania produktów są szczególnie odczuwalne w Unii Europejskiej, gdzie towary podrzobione i pirackie stanowią do 5 % przywozu, o wartości sięgającej 85 mld EUR.

Zasadniczym elementem składowym unijnego systemu egzekwowania praw własności intelektualnej na granicach jest rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 608/2013 z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej przez organy celne², zwane dalej rozporządzeniem (UE) nr 608/2013. Stosuje się ono od dnia 1 stycznia 2014 r.

Art. 37 rozporządzenia (UE) nr 608/2013 stanowi: „(...) Komisja przedstawi Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie z wykonania niniejszego rozporządzenia. Do tego sprawozdania, w razie potrzeby, dołączone zostaną stosowne zalecenia.

Sprawozdanie to będzie dotyczyć wszelkich istotnych zdarzeń związanych z lekami przewożonymi przez obszar celny Unii, które mogłyby mieć miejsce w ramach stosowania niniejszego rozporządzenia, w tym również oceny ewentualnego wpływu na zobowiązania Unii w zakresie dostępu do leków podjętych w ramach deklaracji w sprawie porozumienia TRIPS i zdrowia publicznego przyjętej przez konferencję ministerialną WTO w Ad-Dausze w dniu 14 listopada 2001 r., oraz środków podejmowanych w celu zaradzenia wszelkim sytuacjom mającym negatywne skutki w tym zakresie”.

Rozporządzeniu (UE) nr 608/2013 towarzyszy unijny plan działań dla organów celnych w latach 2013–2017 w celu zwalczania naruszeń praw własności intelektualnej³. Komisja przedstawia Radzie roczne sprawozdania podsumowujące realizację tego planu oraz do końca 2017 r. składa końcowe sprawozdanie podsumowujące jego realizację.

Celem niniejszego dokumentu jest przedstawienie zgromadzonych przez Komisję informacji zwrotnych dotyczących wdrożenia rozporządzenia (UE) nr 608/2013 w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. W zakresie wdrażania przez państwa członkowskie sprawozdanie obejmuje okres trzech lat, od dnia 1 stycznia 2014 r. do grudnia 2016 r., natomiast szczegółowe dane liczbowe dotyczące działań podjętych na granicach UE obejmują lata 2014 i 2015, gdyż

¹ Handel towarami podrzobionymi i pirackimi – Mapa konsekwencji gospodarczych, OECD/EUIPO (2016).

https://euiipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/Mapping_the_Economic_Impact_study/Mapping_the_Economic_Impact_en.pdf

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 608/2013 z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej przez organy celne oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1383/2003 (Dz.U. L 181 z 12.6.2013, str. 15–33).

³ Rezolucja Rady w sprawie unijnego planu działań dla organów celnych w celu zwalczania naruszeń praw własności intelektualnej (Dz.U. C 80 z 19.3.2013, s. 1).

statystyki dotyczące roku 2016 nie były jeszcze dostępne w momencie sporządzania sprawozdania.

W sekcji 2 przedstawiono metodykę wykorzystaną do sporządzenia sprawozdania.

W sekcji 3 opisano ramy legislacyjne UE. Szczególną uwagę zwrócono na najważniejsze nowe elementy wprowadzone rozporządzeniem (UE) nr 608/2013.

W sekcji 4 przedstawiono przegląd uwag sektora prywatnego.

W sekcji 5 przeanalizowano, w jaki sposób rozporządzenie (UE) nr 608/2013 zostało wdrożone przez państwa członkowskie, ze szczególnym naciskiem na elementy nowe i fakultatywne wprowadzone tym rozporządzeniem. Przedstawiono także dane liczbowe dotyczące konkretnych zastosowań rozporządzenia (UE) nr 608/2013.

W sekcji 6 zawarto wnioski.

2. METODYKA

Do przygotowania sprawozdania wykorzystano następujące środki i narzędzia:

- wizyty w państwach członkowskich i konsultacje z państwami członkowskimi w sprawie produktów leczniczych;
- konsultacje z zainteresowanymi stronami;
- dane pobrane z centralnej bazy danych Komisji, tzw. bazy danych COPIS.

2.1 Wizyty w państwach członkowskich i konsultacje z państwami członkowskimi w sprawie produktów leczniczych

W unijnym planie działań dla organów celnych na lata 2013–2017 w celu zwalczania naruszeń praw własności intelektualnej przewidziano szereg działań Komisji i administracji celnych państw członkowskich mających zapewnić skuteczne wprowadzenie w życie rozporządzenia (UE) nr 608/2013.

Jedno z działań dotyczy przeprowadzenia przez Komisję i krajowych ekspertów ds. praw własności intelektualnej wizyt w 28 państwach członkowskich w latach 2015–2017, aby nawiązać dialog z organami odpowiedzialnymi za wdrożenie rozporządzenia (UE) nr 608/2013 w celu:

- zgromadzenia informacji na temat wdrażania rozporządzenia (UE) nr 608/2013;
- ułatwiania wymiany doświadczeń i dobrych praktyk.

W 2015 i 2016 r. Komisja, wraz z ekspertami ds. praw własności intelektualnej z organów celnych państw członkowskich, przeprowadziła 24 wizyty w następujących państwach: Belgii, Niemczech, Finlandii, Estonii, Słowenii, Chorwacji, na Łotwie, Litwie, Malcie, we Włoszech, w Grecji, na Cyprze, w Szwecji, Danii, Niemczech, Austrii, na Słowacji, w Republice Czeskiej, na Węgrzech, w Polsce, Hiszpanii, Portugalii, Francji i Luksemburgu.

Wizyty te wykorzystano do przygotowania niniejszego dokumentu. W przypadku państw członkowskich, w których wizyty mają się odbyć w 2017 r., a mianowicie Bułgarii, Irlandii, Rumunii i Zjednoczonego Królestwa, Komisja poprosiła organy celne o wypełnienie kwestionariusza stosowanego podczas wizyt, aby umożliwić organom celnym ze wszystkich państw członkowskich wyrażenie opinii na temat wdrażania rozporządzenia (UE) nr 608/2013. Wypełnione kwestionariusze od organów celnych tych państw członkowskich wpłynęły w 2016 r.

Z okazji pierwszego posiedzenia grupy ekspertów ds. celnych (sekcja egzekwowania praw własności intelektualnej), które odbyło się w dniu 11 lipca 2016 r., Komisja zwróciła się też do organów celnych państw członkowskich o powiadomienie Komisji o wszelkich istotnych incydentach dotyczących produktów leczniczych przewożonych przez obszar celny Unii, jakie mogły mieć miejsce w okresie obowiązywania rozporządzenia (UE) nr 608/2013.

2.2 Konsultacje z zainteresowanymi stronami

W unijnym planie działań dla organów celnych na lata 2013–2017 w celu zwalczania naruszeń praw własności intelektualnej w ramach działania 1.3.2 powołano grupę, w ramach której spotykają się przedstawiciele Komisji, unijnych organów celnych, uprawnionych i innych zainteresowanych stron⁴. Grupa ta spotyka się raz w roku.

Z okazji 4. posiedzenia tej grupy, które odbyło się w Brukseli dnia 12 lipca 2016 r., Komisja wezwała uprawnionych i inne zainteresowane strony do przedstawienia uwag na temat wdrażania rozporządzenia (UE) nr 608/2013, ze szczególnym uwzględnieniem następujących przepisów stanowiących przedmiot ich bezpośredniego zainteresowania:

- rozdziału II, dotyczącego wniosków o podjęcie działań (powiązanych z treścią wniosków o podjęcie działań określonych w rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 1352/2013);
- art. 19, dotyczącego kontroli i pobierania próbek towarów, których zwolnienie zostało zawieszone lub które zostały zatrzymane;
- art. 21, dotyczącego dozwolonego wykorzystania niektórych informacji przez posiadacza decyzji;
- art. 23, dotyczącego standardowej procedury w przypadku niszczenia towarów, oraz art. 26, dotyczącego procedury w przypadku niszczenia towarów w małych przesyłkach;
- art. 28, dotyczącego odpowiedzialności posiadacza decyzji;
- art. 29, dotyczącego kosztów.

Do końca września 2016 r. otrzymano osiem odpowiedzi od następujących stowarzyszeń: Europejskiego Stowarzyszenia Przedsiębiorstw Świadczących Ekspresowe Usługi Kurierskie (European Express Association, EEA), Stowarzyszenia Producentów (Union des Fabricants,

⁴ Działanie 1.3.2 z unijnego planu działań dla organów celnych w celu zwalczania naruszeń praw własności intelektualnej ma na celu nawiązanie dialogu dotyczącego egzekwowania praw własności intelektualnej przez organy celne między organami celnymi i uprawnionymi oraz innymi zainteresowanymi podmiotami.

UNIFAB), Europejskiego Stowarzyszenia Znaków Towarowych (European Communities Trade Mark Association, ECTA), Europejskiej Federacji Przemysłu i Stowarzyszeń Farmaceutycznych (European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations, EFPIA), Europejskiego Stowarzyszenia Przemysłu Półprzewodników (European Semiconductor Industry Association, ESIA), Międzynarodowego Stowarzyszenia Znaków Towarowych (International Trademark Association, INTA), Stowarzyszenia Przedsiębiorstw na rzecz Przeciwdziałania Zjawiskom Podrabiania i Piractwa (Business Action to Stop Counterfeit And Piracy, BASCAP) oraz Europejskiego Stowarzyszenia Właścicieli Znaków Towarowych (European Association of Trade Mark Owners, MARQUES).

Komisja pragnie podziękować tym stowarzyszeniom za przesłane uwagi.

2.3 Stosowanie COPIS (pobieranie danych z COPIS)

W rozporządzeniu nr 608/2013 przewidziano, że – w celu zapewnienia przetwarzania informacji przekazywanych do Komisji przez państwa członkowskie i dotyczących decyzji uwzględniających wnioski oraz zawieszenia zwolnienia towarów lub ich zatrzymania – Komisja utworzy centralną bazę danych. Centralną bazę danych COPIS uruchomiono w dniu 1 stycznia 2014 r. Jest ona stale rozwijana.

Komisja ma stosowny dostęp do informacji zawartych w COPIS, aby móc wywiązać się ze swoich zobowiązań prawnych w zakresie stosowania rozporządzenia (UE) nr 608/2013.

W celu sporządzenia niniejszego sprawozdania Komisja pobrała z COPIS niezbędne informacje, dotyczące w szczególności:

- liczby wniosków o podjęcie działań (Application for Actions, AFA) z podziałem na rodzaj praw własności intelektualnej objętych rozporządzeniem (UE) nr 608/2013 (*zob. załącznik 1*);
- wyników stosowania „procedury standardowej”;
- wyników stosowania „procedury małych przesylek” (*zob. załącznik 2*).

3. RAMY LEGISLACYJNE UE

3.1 Kontekst

UE zaczęła regulować egzekwowanie praw własności intelektualnej na granicach na szczeblu unijnym już w 1987 r. za pomocą rozporządzenia Rady (EWG) nr 3482/86⁵ określającego środki uniemożliwiające dopuszczanie do swobodnego obrotu towarów podrabianych. Od tamtej pory przyjęto jeszcze trzy rozporządzenia⁶ mające na celu dostosowanie zakresu

⁵ Rozporządzenie Rady (EWG) nr 3482/86 z dnia 1 grudnia 1986 r. określające środki uniemożliwiające dopuszczanie do swobodnego obrotu towarów podrabianych (Dz.U. L 357 z 18.12.1986, s. 1).

⁶ Rozporządzenie Rady (WE) nr 3295/94 z dnia 22 grudnia 1994 r. ustanawiające środki uniemożliwiające dopuszczanie do swobodnego obrotu, wywozu, powrotnego wywozu lub poddawanie procedurze zawieszającej towarów podrabianych i towarów pirackich (Dz.U. L 341 z 30.12.1994, s. 8), rozporządzenie Rady (WE) nr 1383/2003 z dnia 22 lipca 2003 r. dotyczące działań organów celnych skierowanych przeciwko towarom

działań i procedur do zmieniających się kierunków nadużyć. Podczas ostatniego przeglądu przepisów, który doprowadził do przyjęcia rozporządzenia (UE) nr 608/2013, pod uwagę wzięto w szczególności rozwój handlu towarami podrobionymi w wyniku rozwoju handlu elektronicznego.

Podobnie jak poprzednie unijne rozporządzenia w tej dziedzinie, rozporządzenie (UE) nr 608/2013 ustanawia środki kontroli granicznej zawarte w Porozumieniu w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej (TRIPS), które zostało zatwierdzone przez Radę UE w 1994 r. w ramach wielostronnych rokowań Rundy Urugwajskiej oraz zawarte w ramach Światowej Organizacji Handlu (WTO). Rozporządzenie wdraża nawet niewiążące wymogi TRIPS w zakresie kontroli granicznej, takie jak kontrole towarów podrobionych podczas wywozu i tranzytu. Odzwierciedla to zaangażowanie UE w ochronę praw własności intelektualnej na wysokim poziomie.

Celem jest uniemożliwienie wprowadzania na rynek wewnętrzny towarów, które naruszają prawa własności intelektualnej, oraz przyjęcie środków w tym zakresie, nie ograniczając przy tym wolności handlu zgodnego z prawem.

Rozporządzenie (UE) nr 608/2013 zawiera wyłącznie przepisy proceduralne dla organów celnych. Nie zawiera ono w związku z tym kryteriów służących do stwierdzania naruszenia praw własności intelektualnej, które określono w odpowiednich przepisach prawa materialnego.

Rozporządzenie (UE) nr 608/2013 umożliwia organom celnym UE zatrzymanie towarów, które są podejrzane o naruszenie praw własności intelektualnej wynikających z prawa unijnego lub krajowego dotyczącego własności intelektualnej oraz które znajdują się pod kontrolą organów celnych lub dozorem celnym.

Podstawą kontroli prowadzonej przez organy celne musi być analiza ryzyka, a kontrola powinna być proporcjonalna do ryzyka. Organy celne muszą więc mieć do swojej dyspozycji wystarczające i odpowiednie informacje od uprawnionych, aby należycie przeprowadzić analizę ryzyka.

Organy celne mogą podejmować działania na podstawie wniosków o podjęcie działań (AFA) składanych przez uprawnionych albo z własnej inicjatywy (z urzędu).

Wniosek AFA do organów celnych może złożyć osoba uprawniona do wszczęcia postępowania prawnego mającego na celu stwierdzenie naruszenia praw własności intelektualnej. Krajowe wnioski AFA składa się w państwie członkowskim – dotyczą one podjęcia działań przez organy celne w tym państwie członkowskim. Posiadacze praw

podejrzanych o naruszenie niektórych praw własności intelektualnej oraz środków podejmowanych w odniesieniu do towarów, co do których stwierdzono, że naruszyły takie prawa (Dz.U. L 196 z 2.8.2003, s. 7), oraz rozporządzenie (UE) nr 608/2013.

własności intelektualnej wynikających z prawa Unii i wywołujących skutki w całej Unii mogą złożyć unijny wniosek AFA, który rodzi skutki w więcej niż jednym państwie członkowskim.

Formularze wniosków o podjęcie i przedłużenie działania ustanowiono rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 1352/2013 z dnia 4 grudnia 2013 r.⁷.

Organy celne podejmują decyzję w sprawie uwzględnienia lub odrzucenia wniosku AFA.

Jeżeli organy celne zawiesiły zwolnienie towarów lub zatrzymały podejrzane towary, informują posiadacza decyzji uwzględniającej wniosek oraz zgłaszającego lub posiadacza towarów. W ramach „procedury standardowej” po pisemnym potwierdzeniu przez posiadacza decyzji, że w jego przekonaniu naruszono prawo własności intelektualnej, oraz za wyraźną lub domniemaną zgodą obu stron, podejrzane towary można zniszczyć. W przeciwnym wypadku towary są zwalniane, chyba że posiadacz decyzji powiadomi organy celne, że wszczął postępowanie w celu ustalenia, czy doszło do naruszenia prawa własności intelektualnej. Termin wyrażenia zgody na zniszczenie towarów lub powiadomienie organów celnych o wszczęciu postępowania wynosi 10 dni roboczych (3 dni w przypadku towarów łatwo psujących się) i w stosownych przypadkach w razie wszczęcia postępowania można zostać przedłożony maksymalnie o jeszcze 10 dni roboczych.

Jeżeli towary zatrzymane podejrzane towary nie są objęte wnioskiem AFA (działanie z urzędu), organy celne muszą powiadomić o zatrzymaniu zainteresowane osoby i umożliwić im złożenie wniosku AFA.

Rozporządzenie (UE) nr 608/2013 przewiduje także procedurę uproszczoną dla małych paczek przesyłanych pocztą lub kurierem („procedura małych przesyłek”), stosowaną na wniosek posiadacza decyzji uwzględniającej wniosek. W ramach tej procedury towary mogą zostać zniszczone za wyraźną lub domniemaną zgodą samego zgłaszającego lub posiadacza towarów.

Informacjami o wnioskach AFA i zatrzymaniach zarządza się poprzez COPIS. W oparciu o dane przekazywane przez organy celne państw członkowskich za pośrednictwem COPIS Komisja publikuje roczne rezultaty działań organów celnych na granicach zewnętrznych UE⁸.

3.2 Nowe elementy wprowadzone rozporządzeniem (UE) nr 608/2013

Poniżej wyszczególniono **najważniejsze nowe elementy** wprowadzone rozporządzeniem (UE) nr 608/2013, uzupełniające mechanizmy określone we wcześniejszych rozporządzeniach.

⁷ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 1352/2013 z dnia 4 grudnia 2013 r. ustanawiające formularze przewidziane w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 608/2013 w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej przez organy celne (Dz.U. L 341 z 18.12.2013, s. 10).

⁸ http://ec.europa.eu/taxation_customs/business/customs-controls/counterfeit-piracy-other-ipr-violations/ipr-infringements-facts-figures_en

- Poszerzenie zakresu praw i naruszeń objętych działaniami celnymi:: Aby wzmocnić egzekwowanie praw własności intelektualnej, działania organów celnych rozszerzono na rodzaje praw i naruszeń, które nie były objęte rozporządzeniem (WE) nr 1383/2003. Te nowe rodzaje praw objętych ochroną to: nazwy handlowe, topografie układów scalonych oraz wzory użytkowe. Oznaczenia geograficzne objęte ochroną obejmują teraz nie tylko produkty rolne, ale także potencjalne przyszłe produkty inne niż rolne – w rozporządzeniu wyraźnie wymieniono oznaczenia geograficzne zgodnie z umowami z państwami trzecimi. Zakres rozporządzenia rozszerzono również o większą liczbę przypadków naruszeń, a mianowicie o wszystkie możliwe naruszenia dotyczące znaków towarowych (np. znaki towarowe myląco podobne do powszechnie znanych znaków towarowych) – a nie tylko towarów podrabianych, tak jak w poprzednich rozporządzeniach – oraz naruszenia popełnione za pomocą urządzeń umożliwiających obchodzenie zabezpieczeń (urządzeń zaprojektowanych, wyprodukowanych lub przystosowanych głównie w celu umożliwienia lub ułatwienia obejścia technologii mających zapobiegać lub ograniczać działania w odniesieniu do utworów niedopuszczonych przez posiadacza prawa autorskiego).

- Zakres i stopień szczegółowości informacji przedstawianych we wniosku AFA poszerzono w porównaniu z poprzednim rozporządzeniem.

- Uproszczona procedura niszczenia towarów stała się obowiązkową procedurą standardową. W ramach tej procedury – która istniała już jako procedura fakultatywna zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1383/2003 – po pisemnym potwierdzeniu posiadacza decyzji, że w jego przekonaniu naruszono prawo własności intelektualnej, oraz za wyraźną zgodą obu stron, podejrzane towary można zniszczyć bez konieczności ustalania, czy naruszono prawo własności intelektualnej. Umożliwia to szybkie i efektywne pod względem kosztów zniszczenie towarów. Już wcześniej było to skuteczne narzędzie praktycznego zarządzania przypadkami „wyraźnych” naruszeń praw własności intelektualnej i rozwiązywania takich spraw. Uczynienie tej procedury standardową pokazuje, że była ona równie skuteczna we wszystkich państwach członkowskich.

W przeciwieństwie do procedury uproszczonej opisanej w rozporządzeniu (WE) nr 1383/2003 w ramach nowej standardowej procedury od posiadacza decyzji nie wymaga się, by uzyskiwał bezpośrednio od posiadacza towarów / zgłaszającego pisemną zgodę na zrzeczenie się towarów w celu ich zniszczenia – obecnie to organy celne są odpowiedzialne za powiadomienie posiadacza towarów / zgłaszającego; ponadto w przypadku, gdy posiadacz towarów / zgłaszający nie sprzeciwił się wyraźnie zniszczeniu towarów, organy celne mogą uznać, że posiadacz towarów / zgłaszający wyraził na nie zgodę.

- Wprowadzono specjalną procedurę małych przesyłek, aby rozwiązać narastający problem przesyłania towarów podrabionych i pirackich w małych przesyłkach, które zwykle docierają do Unii w przesyłkach pocztowych lub przesyłkach realizowanych przez komercyjne przedsiębiorstwa kurierskie, oraz aby maksymalnie ograniczyć koszty i obciążenia administracyjne związane z rozpatrywaniem takich przypadków. Procedura ta ma zastosowanie do małych przesyłek w rozumieniu art. 2 pkt 19 rozporządzenia (UE)

nr 608/213, a mianowicie przesyłek pocztowych lub kurierskich, które zawierają nie więcej niż trzy jednostki albo których waga brutto wynosi poniżej dwóch kilogramów.

- „Domniemana zgoda”: Zarówno w ramach procedury standardowej, jak i procedury małych przesyłek przewidziano możliwość wykorzystania do zniszczenia towarów domniemanej zgody posiadacza towarów / zgłaszającego zamiast jego wyraźnej zgody. Innymi słowy, jeżeli zgłaszający lub posiadacz towarów nie potwierdził swojej zgody na zniszczenie towarów ani nie powiadomił organów celnych o swoim sprzeciwie w określonym terminie, organy celne mogą uznać, że zgłaszający lub posiadacz towarów potwierdził swoją zgodę na zniszczenie towarów.

- Koszty: Jako że organy celne podejmują działania na wniosek, art. 29 rozporządzenia (UE) nr 608/2013 przewiduje, że organy celne mogą postanowić, że posiadacz decyzji powinien zwrócić wszelkie koszty poniesione przez organy celne w trakcie działań podjętych w celu egzekwowania jego praw własności intelektualnej. Decyzja w tej sprawie należy do organów celnych państw członkowskich.

- W art. 22 rozporządzenia (UE) nr 608/2013 wprowadzono przepis dotyczący wymiany informacji i danych z właściwymi organami w państwach trzecich w celu zwalczania międzynarodowego handlu towarami naruszającymi prawa własności intelektualnej. W celu uruchomienia procedury Komisja przyjmuje akty wykonawcze określające elementy niezbędnych ustaleń praktycznych dotyczących wymiany danych i informacji.

- Egzekwowanie praw własności intelektualnej przez organy celne w Unii Europejskiej wiąże się z wymianą danych o decyzjach w sprawie wniosków AFA. Konieczne było umożliwienie wymiany takich danych oraz danych o działaniach organów celnych za pośrednictwem centralnej elektronicznej bazy danych. W tym celu Komisja utworzyła centralną bazę danych COPIS, którą uruchomiono w dniu 1 stycznia 2014 r.

4. UWAGI SEKTORA PRYWATNEGO

Stowarzyszenia uprawnionych oraz przedsiębiorstwa kurierskie **chwalą większość nowych elementów** wprowadzonych rozporządzeniem (UE) nr 608/2013 oraz **na ogół pozytywnie komentują** ich funkcjonowanie.

Włączenie dodatkowych praw własności intelektualnej w zakres kontroli celnej jest uznawane za przydatne, gdyż umożliwia dostosowanie działań związanych z rozporządzeniem (UE) nr 608/2013 i dyrektywą 2004/48 WE w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej oraz ograniczenie dyskryminacji praw własności intelektualnej innych niż znaki towarowe.

Składanie wniosku AFA nie uważa się za zbyt skomplikowane. Również procedurę unijnego wniosku AFA (składanego w jednym państwie członkowskim i przekazywanego innym państwom członkowskim przez państwo członkowskie, które go uwzględniło) uznaje się za pomocną.

Szczególnie doceniana jest nowa standardowa procedura „domniemanej zgody”, uznawana za bardzo praktyczne narzędzie.

Ogólnie rzecz ujmując, w otrzymanych odpowiedziach wyrażono pozytywne opinie o sposobie, w jaki organy celne wykonują swoje obowiązki dotyczące przedmiotowego rozporządzenia.

Pewne obawy budzą natomiast następujące kwestie:

- Informacje, które należy zawrzeć we wniosku AFA, nie zawsze są wyraźnie określone (na przykład kogo uznaje się za „wyznaczonego dystrybutora”); czasami mogą one być przestarzałe lub nie uwzględniać współczesnych światowych praktyk w zakresie zaopatrzenia i łańcucha dostaw; w niektórych przypadkach mogą nawet być trudne do uzyskania (miejsce produkcji, zaangażowane przedsiębiorstwa, przedsiębiorstwa handlowe itp.). Rozróżnienie między obowiązkowymi i fakultatywnymi polami w formularzach załączonych do rozporządzenia wykonawczego (UE) nr 1352/2013 nie jest ponadto odzwierciedlone w rozporządzeniu (UE) nr 608/2013.

Jeżeli chodzi o aktualizację informacji zawartych we wniosku AFA, nieefektywne jest wymaganie, by posiadacz decyzji informował organy celne o wszelkich zmianach informacji, o których mowa w art. 6 (ze względu na szeroki zakres informacji wymaganych w tym artykule).

W niektórych odpowiedziach zasugerowano uproszczenie reżimu językowego unijnych wniosków AFA i przyjmowanie wniosków w języku angielskim, francuskim lub niemieckim w 28 państwach członkowskich.

- Powrót do pobierania próbek przewidziany w art. 19 ust. 2 nie jest możliwy we wszystkich przypadkach, gdyż przeprowadzanie analizy często powoduje zniszczenie próbek.

W sytuacji, gdy organy celne nie są w stanie dostarczyć próbek w terminie 10 pierwszych dni roboczych, zasugerowano odpowiednie wydłużenie 10-dniowego terminu dla posiadacza decyzji na wszczęcie postępowania.

- 10-dniowy termin na wszczęcie postępowania jest zbyt krótki (procedura standardowa – art. 23). W niektórych odpowiedziach sugerowano, że posiadacz decyzji powinien mieć możliwość wszczęcia postępowania prawnego w okresie, który powinien liczyć się od dnia powiadomienia organów celnych przez posiadacza towarów / zgłaszającego o sprzeczności wobec zniszczenia towarów – a nie od powiadomienia o zawieszeniu zwolnienia towarów lub ich zatrzymaniu.

- Przechowywanie towarów (których zwolnienie zawieszono lub które zatrzymano na terenie przedsiębiorstwa kurierskiego) powoduje dodatkowe koszty pośrednie.

- Koszty zniszczenia (art. 29) trudno oszacować z wyprzedzeniem (zwłaszcza w przypadku procedury małych przesyłek, gdyż konsultacji z posiadaczem towarów nie prowadzi się w przypadku każdego zatrzymania). Koszty te stale rosną. W niektórych odpowiedziach

sugerowano, że posiadacz decyzji powinien mieć możliwość określenia warunków składowania i niszczenia w racjonalny pod względem kosztów sposób, albo że koszty związane z działaniami dotyczącymi towarów podrabianych powinny być pokrywane przez sprawcę naruszenia / importera, lub też że należy nimi obciążyć pośredników (wysyłającego/nadawcę/przewoźnika).

Jeżeli chodzi o procedurę małych przesyłek, w niektórych odpowiedziach uznano ją za bardzo przydatną, w innych jednak stwierdzono, że nie można jej stosować w odniesieniu do niektórych rodzajów produktów (np. produktów leczniczych, gdyż przemysł farmaceutyczny jest zobowiązany powiadamiać właściwe organy o zatrzymaniu produktów leczniczych, lub półprzewodników, gdyż ocena naruszeń jest skomplikowana) lub że w ogóle nie można jej stosować, gdyż nie zapewnia ona wystarczających informacji zwrotnych na temat dokonanych zatrzymań.

- Wykaz dozwolonych sposobów wykorzystywania informacji przekazanych przez organy celne posiadaczowi decyzji jest niejasno sformułowany.
- Jeżeli chodzi o procedurę wcześniejszego zwolnienia towarów oraz definicję gwarancji, cena licencji uzyskana na stronie internetowej uprawnionego nie powinna być uznawana za wystarczającą gwarancję.
- Nie wpłynęły żadne ogólne uwagi na temat odpowiedzialności posiadacza decyzji. W niektórych odpowiedziach wspomniano o odpowiedzialności posiadacza decyzji w kontekście problemu niezwracania próbek. Chodziło głównie o to, że posiadacz decyzji nie powinien być odpowiedzialny za niezwrócenie lub zniszczenie próbek, chyba że posiadacz towarów / zgłaszający sprzeciwia się zniszczeniu towarów, a następnie stwierdza się, że towary nie naruszają praw własności intelektualnej.

W przekazanych odpowiedziach **zadano też kilka pytań dotyczących interpretacji** niektórych aspektów rozporządzenia (UE) nr 608/2013. Zostaną one omówione bezpośrednio z zainteresowanymi stronami.

W odpowiedziach zwrócono również uwagę na **brak wspólnych ogólnounijnych rozwiązań** w niektórych kwestiach, na przykład informacji, których podanie jest obowiązkowe we wniosku AFA, terminu złożenia wniosku o przedłużenie decyzji organów celnych uwzględniającej wniosek AFA, sposobu wdrożenia procedury standardowej (w tym przekazywania informacji posiadaczowi decyzji), przyczyn niewszczęcia postępowania uznawanych za istotne, wdrożenia procedury małych przesyłek (niestosowanej przez wszystkie państwa członkowskie) lub niewykorzystywania informacji podawanych przez posiadacza decyzji we wniosku AFA i zawartych w COPIS do celów analizy ryzyka.

5. WDROŻENIE PRZEZ PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE

Chociaż przepisy prawa celnego są przyjmowane na poziomie UE, za ich wdrożenie odpowiedzialne są państwa członkowskie za pośrednictwem swoich krajowych administracji celnych. Państwa członkowskie odpowiadają też za organizację swoich administracji celnych, w tym za organizację szkoleń dla funkcjonariuszy celnych. W motywie 7 rozporządzenia

(UE) nr 608/2013 stwierdzono jednak, że państwa członkowskie powinny, we współpracy z Komisją, organizować odpowiednie szkolenia dla funkcjonariuszy celnych, aby zapewnić poprawne wykonywanie rozporządzenia.

Lektura kwestionariusza oraz wymiana opinii podczas wizyt umożliwiły dyskusję w sprawie organizacji administracyjnej departamentów celnych zajmujących się egzekwowaniem praw własności intelektualnej, zarówno na szczeblu centralnym, jak i lokalnym (w tym zaangażowanych zasobów kadrowych, organizowanych szkoleń, stosowania baz danych itp.), współpracy z różnymi zainteresowanymi stronami oraz realizacji wszystkich procedur przewidzianych w rozporządzeniu.

Rozporządzenie (UE) nr 608/2013 zawiera zarówno przepisy obowiązkowe, jak i nieobowiązkowe. W przypadku przepisów nieobowiązkowych państwa członkowskie mają wybór, który wariant chcą stosować. Dotyczy to na przykład decyzji o stosowaniu „domniemanej zgody”, o której mowa zarówno w procedurze standardowej, jak i procedurze małych przesylek (art. 23 i 26), decyzji o wystąpieniu do posiadacza decyzji o zwrot kosztów poniesionych przez organy celne w trakcie działań (art. 29) oraz decyzji, czy zarówno w procedurze standardowej, jak i w procedurze małych przesylek powiadamiać posiadacza towarów, czy zgłaszającego (art. 17 i 26). Dzięki wizytom uzyskano ogólny obraz wyborów państw członkowskich w zakresie dozwolonym przez rozporządzenie.

5.1 Zasoby ludzkie / aspekty organizacyjne

Państwa członkowskie borykają się z problemem coraz bardziej ograniczonych zasobów w dziedzinie cel.

Zasoby kadrowe przeznaczone na prawa własności intelektualnej są ściśle związane z poziomem priorytetowego traktowania praw własności intelektualnej w poszczególnych państwach członkowskich, liczbą wniosków AFA otrzymywanych na szczeblu krajowym, organizacją departamentu celnego odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosków o podjęcie działań i jego rolą.

W większości państw członkowskich departament celny odpowiedzialny za rozpatrywanie wniosków o podjęcie działań znajduje się na poziomie centralnym.

Rola departamentu może być zdefiniowana w taki sposób, by doprowadzić do bardzo wysokiego stopnia centralizacji zadań dotyczących praw własności intelektualnej na terytorium danego państwa członkowskiego (w tym szczebla, na którym odbywają się procedury powiadamiania uprawnionych i posiadacza towarów / zgłaszającego o zatrzymaniach zainicjowanych przez miejscowe urzędy celne).

W departamencie celnym odpowiedzialnym za rozpatrywanie wniosków o podjęcie działań może pracować zespół składający się z 20 członków, ale może też to być jedna osoba.

Zadania przydzielane dużym departamentom celnym odpowiedzialnym za rozpatrywanie wniosków o podjęcie działań, pełniącym funkcję raczej scentralizowaną, mogą obejmować:

- konsultacje w fazie przygotowywania unijnych przepisów dotyczących praw własności intelektualnej lub krajowych aktów w tej dziedzinie;
- przygotowanie wewnętrznych instrukcji objaśniających miejscowym urzędem celnym rozporządzenie (UE) nr 608/2013 lub pojęcia związane z naruszeniami praw własności intelektualnej;
- rozpatrywanie wniosków AFA – wsparcie dla uprawnionych przygotowujących wnioski, przyjmowanie decyzji uwzględniających lub odrzucających wnioski oraz rejestracja wniosków AFA w odpowiedniej bazie danych;
- nadzór nad bazą danych;
- świadczenie usług dla uprawnionych i przedstawicieli gospodarczych (departament celny odpowiedzialny za rozpatrywanie wniosków o podjęcie działań pełni funkcję pośrednika pomiędzy uprawnionymi i miejscowym urzędem celnym w celu centralizacji kontaktów z uprawnionymi);
- wspieranie urzędów celnych w działaniach dotyczących praw własności intelektualnej (objaśnienie zawartości wniosków AFA, wsparcie w ramach procedur z urzędu, wsparcie we wcześniejszym zwolnieniu towarów poprzez określenie, jaką gwarancję ma przedstawić zgłaszający);
- naruszenia: działania z urzędu, identyfikacja zainteresowanych uprawnionych;
- wkład w zarządzanie ryzykiem;
- szkolenia (w krajowej szkole służb celnych – opracowanie i przygotowanie programu / materiałów dydaktycznych, szkolenie);
- działania z zakresu PR:
 - publikacja statystyk (rocznych);
 - odpowiadanie na pytania prasy, udzielanie wywiadów;
 - uczulanie konsumentów i podmiotów gospodarczych na problem (okrągłe stoły, konferencje prasowe, wykłady, broszury);
 - współpraca z organizacjami krajowymi i międzynarodowymi.

W większości przypadków departament celny odpowiedzialny za rozpatrywanie wniosków o podjęcie działań zajmuje się jednak głównie rozpatrywaniem wniosków AFA.

W niektórych państwach członkowskich specjaliści ds. praw własności intelektualnej są rozmieszczani na szczeblu lokalnym (w głównych urzędach mających do czynienia ze sprawami dotyczącymi praw własności intelektualnej).

Szkolenia dotyczące praw własności intelektualnej przewidziano we wszystkich państwach członkowskich, albo na poziomie podstawowym (dla wszystkich funkcjonariuszy celnych), albo na etapie szkolenia zawodowego (dla ekspertów w dziedzinie praw własności

intelektualnej). W niektórych przypadkach stosowany jest e-learningowy moduł szkoleniowy opracowany wspólnie przez Komisję, państwa członkowskie i EUIPO. Wiele państw członkowskich kilkakrotnie prosiło o pomoc w szkoleniach dotyczących materialnego prawa własności intelektualnej.

5.2 Współpraca z zainteresowanymi stronami

5.2.1 Sektor publiczny

Współpraca pomiędzy organami celnymi i innymi organami uczestniczącymi w egzekwowaniu praw własności intelektualnej nie została przewidziana w rozporządzeniu (UE) nr 608/2013, ale wspomniano o niej podczas wizyt, gdyż stanowi ona kluczowy element poprawiający wyniki egzekwowania praw własności intelektualnej.

Poziom współpracy pomiędzy organami celnymi i innymi organami uczestniczącymi w egzekwowaniu praw własności intelektualnej na ogół opisywano jako średni lub niski. Sytuację tę mogą wyjaśniać różne zakresy kompetencji i funkcje poszczególnych organów.

W państwach członkowskich, w których o współpracy wypowiadano się pozytywnie, współpraca ta organizowana jest za pomocą porozumień zawartych na szczeblu krajowym (w ramach współpracy nawiązywanej na szczeblu politycznym między różnymi ministerstwami, czasami obejmującej również komponent operacyjny).

Współpraca pomiędzy organami będzie przedmiotem seminarium organizowanego we współpracy z EUIPO.

5.2.2 Sektor prywatny

Współpraca między organami celnymi a uprawnionymi lub ich przedstawicielami jest na ogół opisywana dobrze, pomimo zgłoszonych w niektórych przypadkach trudności (zob. sekcja AFA poniżej).

Art. 30 rozporządzenia (UE) nr 608/2013 przewiduje, że państwa członkowskie zapewniają wywiązywanie się przez posiadacza decyzji z obowiązków określonych w tym rozporządzeniu, w tym, w stosownych przypadkach, poprzez ustanowienie przepisów ustanawiających sankcje. Na chwilę obecną niewiele (sześć) państw członkowskich przyjęło (lub już miało przyjęte) przepisy krajowe ustanawiające sankcje, o których mowa w art. 30. W przypadku incydentów z udziałem posiadaczy decyzji większość państw członkowskich preferuje nawiązanie w pierwszej kolejności dialogu w celu znalezienia możliwych do zaakceptowania rozwiązań.

5.3 Wniosek o podjęcie działań (treść/jakość informacji)

System administracyjnego egzekwowania przepisów ustanowiony rozporządzeniem (UE) nr 608/2013 funkcjonuje w oparciu o wnioski, które uprawnieni muszą składać do organów celnych. Wszystkie działania organów celnych są wynikiem wniosków AFA. Jakość

informacji zawartych w tych wnioskach musi więc być wystarczająca, by umożliwić skuteczną interwencję organów celnych. Dotyczy to w szczególności unijnych wniosków AFA, w przypadku których decyzja podjęta przez jedno państwo członkowskie ma zastosowanie w innych państwach członkowskich.

Większość organów celnych państw członkowskich jest zdania, że we wnioskach AFA, jakie otrzymują, na ogół brakuje niezbędnych informacji dobrej jakości.

W stosunkowo niskim odsetku spraw prowadzi to do odmowy wydania decyzji uwzględniającej wniosek AFA.

Jesienią 2016 r. zorganizowano seminarium „Cła 2020” między organami celnymi państw członkowskich, dotyczące egzekwowania praw własności intelektualnej przez organy celne, harmonizacji procesu uwzględniania i rozpatrywania wniosków AFA oraz odpowiedzialności administracji celnej w odniesieniu do wniosków AFA.

Zalecono na nim, żeby wnioski AFA zawsze zawierały następujące elementy obowiązkowe:

- informacje na temat identyfikacji towarów oryginalnych i naruszających prawa własności intelektualnej;
- zabezpieczenia;
- informacje dotyczące łańcucha dystrybucji/dostaw.

Zalecono również, aby w celu poprawienia jakości i treści wniosków AFA zwiększyć promocję podręcznika dotyczącego wypełniania wniosków o podjęcie i przedłużenie działań⁹.

Państwa członkowskie podkreśliły, że niektóre pola formularza i pola COPIS są niespójne. Komisja zajmie się tym problemem w ramach prac nad kolejną wersją COPIS.

5.4 Stosowane procedury

5.4.1 Procedura standardowa (art. 23)

„Procedura standardowa” jest stosowana we wszystkich państwach członkowskich. W większości państw członkowskich procedura jest stosowana od początku do końca. W jednym państwie członkowskim procedurę zatrzymania wszczyna się na mocy rozporządzenia (UE) nr 608/2013, ale kontynuuje w ramach krajowego postępowania karnego, które zastępuje procedurę administracyjną przewidzianą rozporządzeniem (UE) nr 608/2013. Art. 1 ust. 6 rozporządzenia (UE) nr 608/2013 stwierdza, że rozporządzenie nie ma wpływu na krajowe ani unijne prawo własności intelektualnej ani na prawo państw członkowskich dotyczące postępowań karnych.

⁹ Zob. http://ec.europa.eu/taxation_customs/business/customs-controls/counterfeit-piracy-other-ipr-violations/defend-your-rights_en

Niektóre państwa członkowskie mogą być zmuszone do aktualizacji swojego sposobu stosowania procedury standardowej, aby w pełni wdrożyć szczegółowe elementy procedury określonej w rozporządzeniu (UE) nr 608/2013.

5.4.2 Procedura małych przesyłek (art. 26)

„Procedurę małych przesyłek” stosują wszystkie państwa członkowskie z wyjątkiem dwóch, które działania dotyczące małych przesyłek podejmują na podstawie przepisów dotyczących postępowania karnego. W czterech państwach członkowskich nie dokonano jeszcze zajęcia towarów z zastosowaniem „procedury małych przesyłek”, mimo że jest ona stosowana. Jedno z tych państw wyjaśniło brak wyników brakiem zasobów kadrowych zajmujących się wdrożeniem tej procedury.

Organy celne, zapytane, dlaczego uprawnieni nie występują o stosowanie „procedury małych przesyłek”, na ogół odpowiadały, że w niektórych przypadkach przed wyborem tej procedury powstrzymują ich możliwe koszty i brak informacji (ponieważ nie będą oni powiadamiani o zatrzymaniu).

5.4.3 Powiadomienie zgłaszającego lub posiadacza towarów (art. 17 i 26)

Na ogół, zarówno w ramach „procedury standardowej”, jak i „procedury małych przesyłek”, w momencie składania zgłoszenia celnego organy celne powiadamiają zgłaszającego bezpośrednio podczas przeprowadzanej kontroli (gdyż zgłaszający często jest przy niej obecny).

5.4.4 Stosowanie „domniemanej zgody” (art. 23 i 26)

Domniemana zgodna jest szeroko stosowana w ramach procedury standardowej (przez około 60 % państw członkowskich we wszystkich przypadkach, w których zgłaszający lub posiadacz towarów ani nie potwierdzili swojej zgody na zniszczenie towarów, ani nie powiadomili o swoim sprzeciwie, oraz przez kolejne 30 % państw członkowskich jedynie w niektórych przypadkach). W przypadku procedury małych przesyłek domniemana zgodna jest stosowana przez około 57 % państw członkowskich we wszystkich przypadkach, w których zgłaszający lub posiadacz towarów ani nie potwierdzili swojej zgody na zniszczenie towarów, ani nie powiadomili o swoim sprzeciwie. Dwa państwa członkowskie zdecydowały się w ogóle nie stosować tej procedury – pierwsze z nich w wyniku decyzji politycznej, drugie ze względu na fakt, że stosowanie tej procedury nie jest dozwolone przez horyzontalne reguły administracyjne.

Stosowanie domniemanej zgody nie spowodowało żadnych dużych problemów w stosujących ją państwach członkowskich i jest uznawane przez te państwa za niezbędne do skutecznego korzystania z procedury małych przesyłek.

5.4.5 Koszty (art. 29)

Okolo 85 % państw członkowskich występuje do posiadacza decyzji o pokrycie kosztów zniszczenia towarów w ramach procedury standardowej.

Około 46 % państw członkowskich występuje do posiadacza decyzji o pokrycie kosztów zniszczenia towarów zarówno w ramach procedury standardowej, jak i procedury małych przesyłek.

Dwa państwa członkowskie pokrywają koszty swoich działań w zakresie składowania i niszczenia towarów na mocy rozporządzenia (UE) nr 608/2013 w ramach procedury standardowej.

Niektóre państwa członkowskie podejmują w odniesieniu do kosztów niszczenia towarów w ramach procedury małych przesyłek działania doraźne.

5.4.6 Wcześniejsze zwolnienie towarów (art. 24)

Art. 24 przewiduje, że w przypadku gdy organy celne zostały poinformowane o wszczęciu postępowania w celu ustalenia, czy zostały naruszone wzór, patent, wzór użytkowy, topografia układu scalonego lub prawo do ochrony odmian roślin, zgłaszający lub posiadacz towarów mogą zwrócić się do organów celnych o zwolnienie towarów lub zakończenie ich zatrzymania przed zakończeniem postępowania, pod warunkiem że zgłaszający lub posiadacz towarów złożył gwarancję, której kwota jest wystarczająca dla zabezpieczenia interesów posiadacza decyzji.

Wcześniejsze zwolnienie towarów nie ma zastosowania do znaków towarowych, które stanowią znaczną większość zajęć towarów przez organy celne (w latach 2014 i 2015 znaków towarowych dotyczyło 94 % wszystkich zatrzymań towarów).Prawdopodobnie to z tego powodu procedura ta była w Unii bardzo rzadko stosowana (raz przez jedno państwo członkowskie i bardziej regularnie przez drugie).

5.5 Stosowanie COPIS

COPIS uruchomiono w dniu 1 stycznia 2014 r. Od tamtej pory organy celne podjęły działania w celu wykorzystania tej bazy na własne potrzeby. Do pierwszej wersji narzędzia wprowadzono zmiany, aby ułatwić jego wykorzystanie. Chociaż państwa członkowskie przyznają, że COPIS w ciągu ostatnich dwóch lat ulepszono, to wciąż mają pewne ogólne zastrzeżenia do skuteczności i przystępności niektórych funkcji tej bazy danych. Trwają prace nad kolejnymi zmianami COPIS, aby zapewnić, by baza ta lepiej odpowiadała na potrzeby organów celnych.

W ramach prac nad bazą danych COPIS zasugerowano, aby baza ta umożliwiała elektroniczne składanie wniosków AFA. Ponieważ baza danych EDB (*Enforcement Data Base*), opracowana przez europejskie obserwatorium do spraw naruszeń praw własności intelektualnej, zawiera informacje istotne w kontekście składania wniosków AFA, uznano, że baza ta stanowi odpowiednie źródło informacji wymaganych we wnioskach AFA w formacie elektronicznym. W wyniku kontaktów między Komisją a europejskim obserwatorium do spraw naruszeń praw własności intelektualnej opracowano wniosek mający na celu wprowadzenie do COPIS funkcji „pre-AFA”, aby ułatwić pracę zarówno wnioskodawcom, jak i organom celnym.

Trwają prace nad stworzeniem portalu dla przedsiębiorców, który w przyszłości umożliwi składanie wniosków AFA w formie elektronicznej.

Połączenie operacyjne między bazami COPIS i EDB funkcjonuje od dnia 1 lipca 2015 r. Dla wnioskodawcy połączenie to ograniczy obciążenia związane z wielokrotnym przekazywaniem informacji.

21 państw członkowskich stosuje COPIS do zarządzania wnioskami AFA i naruszeniami.

6 państw członkowskich do zarządzania wnioskami AFA i naruszeniami stosuje systemy krajowe, automatycznie powiązane z COPIS.

Jedno państwo członkowskie do zarządzania naruszeniami stosuje system krajowy, automatycznie powiązany z COPIS, ale do zarządzania wnioskami AFA stosuje COPIS.

Niektóre państwa członkowskie dają swoim funkcjonariuszom celnym pełny dostęp do COPIS; inne przyznają dostęp ograniczony i sugerują raczej stosowanie krajowej bazy danych, jeżeli taka baza, zawierająca dane o prawach własności intelektualnej, istnieje w ramach administracji celnej. Może to być źródłem błędów w przekazywaniu informacji i z pewnością powoduje dodatkowe obciążenie pracą.

Wiele państw członkowskich zgłasza trudności z korzystaniem z informacji podanych przez posiadacza decyzji we wniosku AFA i zawartych w COPIS do celów analizy ryzyka.

5.6 Wdrażanie przez Komisję

Jak przewidziano w art. 6 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 608/2013, rozporządzenie wykonawcze Komisji¹⁰ ustanawiające formularze przewidziane w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 608/2013 przyjęto w dniu 4 grudnia 2013 r. Jego przegląd przewidziano na 2017 r.

Komisja nie przyjęła jeszcze żadnych aktów wykonawczych, o których mowa w art. 22 rozporządzenia (UE) nr 608/2013.

5.7 Wyniki na granicach UE w latach 2014 i 2015

Doroczna publikacja sprawozdania na temat egzekwowania praw własności intelektualnej przez organy celne¹¹ na granicach zewnętrznych UE stanowi okazję do oceny skali działań podejmowanych przez organy celne w celu egzekwowania praw własności intelektualnej. Sprawozdanie zawiera informacje statystyczne na temat zatrzymań dokonywanych w ramach procedur celnych oraz dane dotyczące opisu, ilości i wartości towarów, ich pochodzenia, środka transportu i rodzaju prawa własności intelektualnej, które mogło zostać naruszone.

¹⁰ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 1352/2013 z dnia 4 grudnia 2013 r. ustanawiające formularze przewidziane w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 608/2013 w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej przez organy celne (Dz.U. L 341 z 18.12.2013, s. 10–31).

¹¹ http://ec.europa.eu/taxation_customs/business/customs-controls/counterfeit-piracy-other-ipr-violations/ipr-infringements-facts-figures_en

Statystyki zostały opracowane przez Komisję na podstawie danych przekazanych przez administracje państw członkowskich za pośrednictwem COPIS.

5.7.1 Wyniki ogólne

ZATRZYMANIA	2012	2013	2014	2015
Przypadki	90 473	86 854	95 194	81 098
Procedury	brak danych	brak danych	105 488	95 313
Artykuły	39 917 445	35 940 294	35 568 982	40 728 675
Krajowa wartość detaliczna	896 mln EUR	768 mln EUR	617 mln EUR	642 mln EUR

Każde zatrzymanie ujęto jako sprawę, która może obejmować jeden artykuł lub większą liczbę. Każda sprawa może obejmować artykuły z różnych kategorii produktów oraz różnych uprawnionych. W COPIS państwa członkowskie rejestrują informacje o każdej sprawie z podziałem na kategorię towarów i uprawnionego. Procedura zatrzymania zostanie wszczęta w odniesieniu do każdej kategorii towarów i każdego uprawnionego, co wyjaśnia, dlaczego procedur jest więcej niż spraw.

Zgodnie ze sprawozdaniem za 2015 r. na temat egzekwowania praw własności intelektualnej przez organy celne na granicach zewnętrznych UE ilość towarów naruszających prawa własności intelektualnej zajętych na granicach wzrosła w latach 2014–2015 o 15 %.

5.8 Wyniki dotyczące produktów leczniczych w tranzycie

Komisja zwróciła się do organów celnych państw członkowskich o powiadomienie Komisji o wszelkich istotnych incydentach dotyczących produktów leczniczych przewożonych przez obszar celny Unii, jakie mogły mieć miejsce w okresie obowiązywania rozporządzenia (UE) nr 608/2013.

27 państw członkowskich poinformowało, że nie doszło do istotnych incydentów związanych z kontrolą produktów leczniczych w tranzycie przez obszar celny Unii.

Jedno państwo członkowskie zgłosiło przypadek zatrzymania produktów leczniczych w tranzycie dotyczący produktów leczniczych objętych ochroną patentową – informacje dotyczące przesyłki zawierały wyraźne przesłanki wskazujące, że towary były przeznaczone na rynek wewnętrzny, w związku z czym towary zatrzymano. Ostatecznie towary zniszczono za zgodą obu zainteresowanych stron.

5.9 Wnioski o podjęcie działań i zajęcia związane z prawami własności intelektualnej objętymi rozporządzeniem (UE) nr 608/2013

Prawa, które zostały nowo włączone w zakres rozporządzenia (UE) nr 608/2013, a mianowicie wzory użytkowe, nazwy handlowe i topografie układów scalonych, nie zaowocowały dużą liczbą wniosków AFA.

Na dzień 15 września 2016 r. nazwy handlowe były objęte 8 aktywnymi wnioskami AFA, a wzory użytkowe – 15 aktywnymi wnioskami AFA. Topografie układów scalonych nie zaowocowały ani jednym wnioskiem AFA.

W rezultacie liczba zatrzymań towarów naruszających nowo dodane prawa jest raczej niska.

Na przykład w 18 przypadkach towary zatrzymano w związku z podejrzeniem naruszenia nazwy handlowej, a w dwóch przypadkach towary zatrzymano w związku z podejrzeniem naruszenia wzoru użytkowego. W związku z podejrzeniem naruszenia topografii układów scalonych nie zatrzymano żadnych towarów.

Nie dokonano też żadnych zatrzymań urządzeń umożliwiających obchodzenie zabezpieczeń.

Jeżeli chodzi o prawa, które były już objęte rozporządzeniem (WE) nr 1383/2003, liczba wniosków AFA dotyczących oznaczeń geograficznych utrzymuje się na niskim poziomie.

5.10 Wyniki stosowania „procedury standardowej”

W 2014 r. 69,12 % wszystkich spraw rozpatrzono w ramach „procedury standardowej”, a 30,88 % – w ramach „procedury małych przesyłek”.

Dało to następujące wyniki:

- towary zniszczono w ramach „procedury standardowej” po potwierdzeniu uprawnionego oraz uzyskaniu zgody posiadacza towarów (58,43 %);
- towary zniszczono w ramach „procedury małych przesyłek” po uzyskaniu zgody posiadacza towarów (27 %);
- uprawniony skierował sprawę do sądu w celu stwierdzenia naruszenia (6,14 %);
- towary zostały zwolnione, gdyż wyglądały na towary oryginalne, nienaruszające praw własności intelektualnej (2,8 %);
- towary zostały zwolnione, gdyż uprawniony nie zareagował na powiadomienie organów celnych (5,5 %);
- osiągnięto ugodę pozasądową pomiędzy uprawnionym a posiadaczem towarów, a następnie towary zwolniono (0,11 %).

W 2015 r. 72,14 % wszystkich spraw rozpatrzono w ramach „procedury standardowej”, a 27,86 % – w ramach „procedury małych przesyłek”. Dało to następujące wyniki:

- towary zniszczono w ramach „procedury standardowej” po potwierdzeniu uprawnionego oraz uzyskaniu zgody posiadacza towarów (59,93 %);

- towary zniszczono w ramach „procedury małych przesylek” po uzyskaniu zgody posiadacza towarów (22,05 %);
- uprawniony skierował sprawę do sądu w celu stwierdzenia naruszenia (9,21 %);
- towary zostały zwolnione, gdyż wyglądały na towary oryginalne, nienaruszające praw własności intelektualnej (2,77 %);
- towary zostały zwolnione, gdyż uprawniony nie zareagował na powiadomienie organów celnych (5,75 %);
- osiągnięto ugodę pozasądową pomiędzy uprawnionym a posiadaczem towarów, a następnie towary zwolniono (0,29 %).

5.11 Stosowanie „procedury małych przesylek”

Na dzień 15 września 2016 r. o stosowanie procedury małych przesylek wystąpiono w 48 % krajowych wniosków AFA (726 z 1502 wniosków) oraz w 33 % unijnych wniosków AFA (393 z 1184 wniosków).

Ogółem o stosowanie procedury małych przesylek wystąpiono w 41 % wniosków AFA.

Przedstawiciele sektora prywatnego wyjaśnili, że w przypadku określonych rodzajów praw (których naruszenia są skomplikowane w ocenie i wymagają fachowej wiedzy uprawnionego) stosowanie procedury małych przesylek nie jest uznawane za właściwe i w związku z tym nie jest wybierane.

W 2015 r. w nieco ponad 22 % zatrzymań towary zniszczono w ramach procedury małych przesylek. W 2014 r. zniszczenia w ramach tej procedury stanowiły 27 % rezultatów wszystkich przypadków zatrzymań.

Szczegółowe dane za lata 2014 i 2015 można znaleźć na stronie internetowej DG TAXUD:

http://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/customs/customs_controls/counterfeit_piracy/statistics/2015_ipr_statistics.pdf

https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/2016_ipr_statistics.pdf

6. WNIOSKI

Na obecnym etapie Komisja uważa, że wdrażanie rozporządzenia nr 608/2013 przebiega w zadowalający sposób. W rozporządzeniu przewidziano szeroki zakres ochrony i procedury, które są prawidłowo stosowane we wszystkich 28 państwach członkowskich.

Z pewnością należy zwiększyć wysiłki w niektórych dziedzinach, do których należą:

- jakość informacji zawartych we wniosku o podjęcie działań, a w szczególności w unijnym wniosku AFA;

- stosowanie procedury standardowej zgodnie ze szczegółowymi elementami procedury określonymi w rozporządzeniu (UE) nr 608/2013.

Kwestie te zostaną szerzej omówione w ramach działań przewidzianych w unijnym planie działań dla organów celnych w celu zwalczania naruszeń praw własności intelektualnej na lata 2013–2017 oraz w ramach działań następczych dotyczących seminarium „Cła 2020” w sprawie wniosków o podjęcie działań.

Wyzwaniem z pewnością nadal jest obsługa małych przesyłek, gdyż ciągle rośnie sprzedaż przez internet – a w szczególności sprzedaż produktów naruszających prawa własności intelektualnej. Prace w tej dziedzinie będą kontynuowane w ramach istniejącej już grupy roboczej ds. małych przesyłek, której działalność zostanie wznowiona w 2017 r.

Problemy zgłoszone przez sektor prywatny zostaną omówione z organami celnymi państw członkowskich w celu oceny, czy faktycznie systematycznie występują, a jeżeli tak, to w jaki sposób można je rozwiązać.

Komisja jest zdania, że na chwilę obecną przegląd przepisów rozporządzenia (UE) nr 608/2013 nie byłby uzasadniony.

Do końca bieżącego roku przeprowadzona zostanie ocena unijnego planu działań dla organów celnych w celu zwalczania naruszeń praw własności intelektualnej na lata 2013–2017. Aby skuteczniej rozwiązywać w UE problemy związane z naruszeniami praw własności intelektualnej, być może należy rozważyć ewentualny globalny plan działania w zakresie egzekwowania praw własności intelektualnej w UE, obejmujący nie tylko działania organów celnych, ale także działania obecnie wchodzące w zakres komunikatu z lipca 2014 r. „W dążeniu do odnowy konsensusu w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej: Plan działania UE”¹² oraz działania inicjowane przez europejskie obserwatorium do spraw naruszeń praw własności intelektualnej.

¹² COM (2014) 392: Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego – W dążeniu do odnowy konsensusu w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej: Plan działania UE.

Załącznik 1

Liczba wniosków o podjęcie działań (Application for Actions, AFA) z podziałem na rodzaj praw – stan na dzień 15 września 2016 r.

	Aktywne	Wygasłe	Cofnięte	Ogółem
Oznaczenia geograficzne				
aromatyzowanych napojów winopochodnych	0	0	0	0
produktów wymienionych w umowach z krajami trzecimi	1	0	0	1
produktów rolnych i środków spożywczych	5	0	0	5
napojów spirytusowych	2	1	0	3
win	3	2	0	5
Krajowe oznaczenie geograficzne innych produktów	0	0	0	0
Wzory				
Zarejestrowane wzory wspólnotowe	627	398	58	1083
Niezarejestrowane wzory wspólnotowe	11	11	0	22
Zarejestrowane wzory międzynarodowe	109	73	4	186
Wzory krajowe	128	63	2	193
Znaki towarowe				
Unijne znaki towarowe	2326	1596	118	4040
Międzynarodowe znaki towarowe	1053	832	55	1940
Krajowe znaki towarowe	1220	771	20	2011
Prawo autorskie i prawa pokrewne	206	103	7	316
Patenty				
Patenty krajowe	115	72	6	193
Patenty unijne	110	75	6	191
Wzory użytkowe	15	10	0	25
Dodatkowe świadectwa dla produktów leczniczych	23	17	0	40
Dodatkowe świadectwa dla środków ochrony roślin	4	12	1	17
Krajowe prawo do ochrony odmian roślin	8	8	2	18
Wspólnotowe prawo do ochrony odmian roślin	1	1	0	2
Nazwa handlowa	8	10	0	18
Topografie układów scalonych	0	0	0	0

Załącznik 2

Liczba wniosków o podjęcie działań (Application for Actions, AFA), w których wystąpiono o stosowanie procedury małych przesylek – stan na dzień 15 września 2016 r.

	Aktywne	Wygasłe	Cofnięte	Ogółem
Liczba wniosków AFA:				
Krajowe AFA	1502	2395	82	3979
Unijne AFA	1184	406	103	1693
Ogółem	2686	2801	185	5672

AFA z procedurą małych przesylek				
Krajowe AFA	726	510	30	1266
Unijne AFA	393	152	15	560
Ogółem	1119	662	45	1826

Udział krajowych wniosków AFA z procedurą małych przesylek:	48 %	21 %
Udział unijnych wniosków AFA z procedurą małych przesylek:	33 %	37 %
Udział wniosków AFA z procedurą małych przesylek:	41 %	24 %